

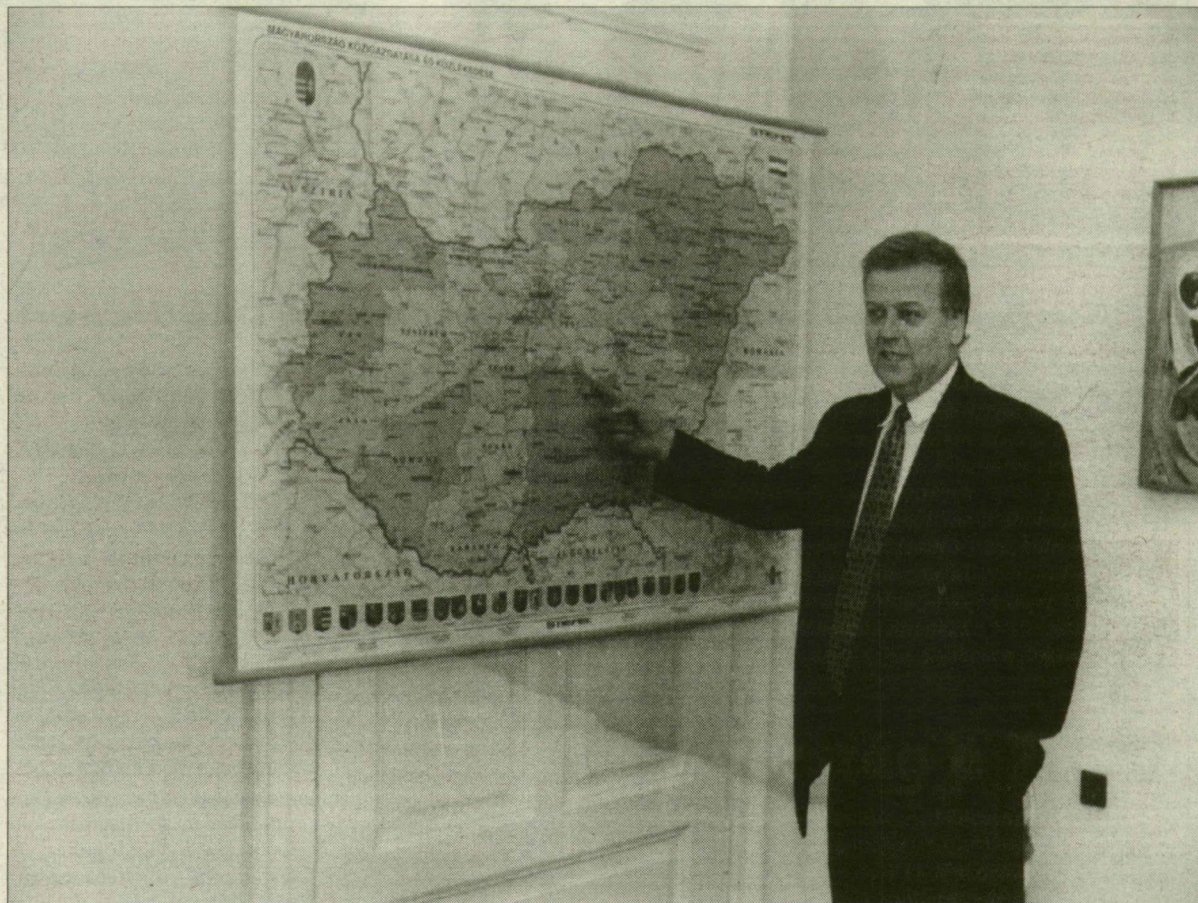
Régióidentitás

Óriási a téje annak, hogy ma mennyire lesznek „konszenzuskészek” a regionális fejlesztési tanács résztvevői. Hiszen nemcsak arról van szó, hogy a három megye összefogásával végre más megtételt kaphat a Dél-Alföld, hanem mód nyílna az európai gyakorlatnak megfelelő térségi változások kezdeményezésére, majd megvalósítására is. Igaz, ez feltételezné a – ma még legfeljebb csatrájában létező – régióidentitást, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a Dunától keletre eső országrész eddig sokat kifogásolt hátrányos megkülönböztetése mielőbbi megszűnhessen. Az ugyanis nyilvánvaló: egy régió akkor nőhet túl jelenlegi önmagán, ha az ott élők felvállalják az esetleges konfliktushelyzeteket, éppen úgy, mint a nagy körültekintést igénylő továbblépés fáradságos munkáját. Hiszen kormányzati – nem beszélve az Európai Uniótól remélt – segítségre, de még a magántőke ideáramlására sem lehet számítani, ha nem kellően fogadókészek az érintettek.

Szerencsére, úgy tűnik, hogy megalapozott az a szakmai vélemény, amely – tekintettel e három megyében működő tudományos, oktatási, kulturális és gazdasági intézmények nagy számára is – intelligens jelzővel illeti a dél-alföldi régiót. A társulás iránti fogékonyság ugyanis igazolja, hogy a partnermegyék belátták: érdekeik maximálisan megkívánják, hogy céljaikat egy nagyobb térségbe „ágyazva” fogalmazzák meg.

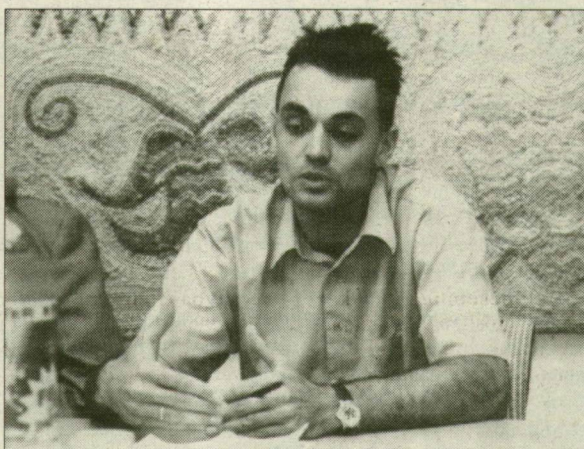
N. Rácz Judit

Területfejlesztési mintarégió leszünk Három megye partnersége



Dr. Buzás Péter: A megyei érdekek sérelme nélküli együttműködés a cél. (Fotó: Karnok Csaba)

Mostanában sok szó esik Magyarország EU-hoz való csatlakozásáról, az erre történő időbeni felkészülés fontosságáról. Ugyanakkor azt kevesebben tudják, hogy Phare-támogatással egy kísérleti fejlesztési program színhelye lesz a Dél-Alföld. Ennek előkészületi munkái már folyamatban vannak és – a stratégiai terv néhány héten belüli összeállításával – ma várhatóan megalakul a döntéshozó szervezet, a Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Tanács is.



Lunk Tamás: A Dél-Alföld felzárkózási esélyét növeli a régió létrehozása. (Fotó: Miskolczi Róbert)

A nagy horderejű esemény előkészítéséről, illetve fontosságáról Lunk Tamással, a KTM Phare Területi Programiroda vezetőjével, valamint dr. Buzás Péterrel, a Dél-alföldi Térségfejlesztési Társulások Egyesületének elnökével, az előkészítő bizottság koordinátorával beszélgettünk.

● **Mi indokolja a három megye együttműködését, a regionalitás gondolatának elfogadását?** – tettük fel a kérdést Lunk Tamásnak.

– Miután az EU tagállamaiban nem létezik a nálunk megszokott megyerendszer, hanem régiókra vannak osztva az országok, nekünk is alkalmazkodnunk kell ehhez a gyakorlathoz. A területfejlesztést ugyanis eredményesebben lehet megvalósítani, ha az nagyobb térségi érdekeket szolgál. Tudni kell: az Európai Unió a csatlakozásunk után sem támogatná 19 megye különböző érdekeit, de hat-hét régió esetén már eséllyel pályázhatunk az uniós pénzek elnyerésére. A regionalitás viszont elképzelhetetlen az érintettek együttgondolkodása, konszenzusa nélkül. Az európai igényeknek megfelelő fejlesztési célok megfogalmazása, illetve programok kidolgozása a partnerek elvének figyelembe vétele nélkül gyakorlatilag lehetetlen. Ezért tartom nagy jelentőségűnek a jövő kihívására előrelátóan reagáló három alföldi megye együttműködési szándékát.

● **Amennyiben ma aláír-**

ják az erről szóló dokumentumot, mikor indulhat el a kísérleti területfejlesztési program?

– Reményeink szerint már az ősszel sor kerülhet rá, természetesen megfelelő projektek esetén. A stratégiai tervnek ugyanis tartalmaznia kell a fejlesztési irányokat, a Phare által e kísérleti programra – amelynek a Dél-Alföld mellett része még a Dél-Dunántúl is – biztosított tízmillió ECU felhasználásának ütemét is.

● **A magyar kormány nem járul hozzá a tervek megvalósításához?**

– De igen. A finanszírozási memorandum értelmében a kapott támogatáshoz hasonló nagyságrendű összeget ad.

● **Milyen területpolitikai elvek érvényesülnek a Phare regionális támogatási rendszerében?**

– Az EU szerint kohéziós célja van a területfejlesztésnek, amely a felzárkóztatást, az egységesítést kell, hogy szolgálja. Ebből a nézőpontból az következik, hogy az elmaradott, vagy a viszonylag hátrányos helyzetű térségek számíthatnak európai pénzekre. Ugyanakkor vitatható és feloldhatatlan, örök dilemma: a legelmaradottabb régiót kell-e támogatni, vagy azt, ahol a befektetett pénz már piaci alapon is megtérül.

● **A Dél-Alföld speciális helyzete, azaz határ mentisége lehet-e előny az említett döntések meghozatalánál?**

– Egyelőre nem, de e három megyének a régió

megalakításával kapcsolatos teendőkről. A 38 jelenlévő 63,3 százaléka akkor úgy foglalt állást, hogy létre kell hozni a Dél-alföldi Térségfejlesztési Társulások Egyesületét. Erre május 13-án került sor, valamint állásfoglalás született arról, hogy a megválasztott 9 tagú elnökségből a területfejlesztési önkormányzati társulásokat – meggyenként – ketten-ketten képviseljük a DARFT-ban. Ezenkívül a megyei elnökök sem lesznek ellenzői a valóban jó kistérségi elképzeléseknek, amelyeket – úgy vélem – a regionális tanács többi tagja is elfogadhat.

● **Sok nehézséggel járt az alapszabály-, illetve a megállapodástervezet elkészítése?**

– Természetesen azok véglegesítését vita előzte meg, amelynek során az előkészítő bizottság tagjain túl kifejezhető véleményüket a megyei területfejlesztési tanácsok elnökei, a DATTE elnökségi és felügyelőbizottsági tagjai is. Közösen döntöttek – a korábbi szándéknyilatkozatuk és az általuk meghatározott regionális fejlesztési tennivalók alapján – az ellátandó feladatokról, a tanács székhelyéről, a működési költségekről. Így azt kell mondanom, hogy részletes átgondolás, mérlegelés után kerül sor a mai tanácskozásra.

● **A feladatok megfogalmazása nem sérti a megyei területfejlesztési tanácsok hatáskörét?**

– A régió megalakításán fáradozó munkacsoportot kezdetektől nem az a cél vezette, hogy bármilyen feladatot is elvegyenek a megyéktől. Mi az EU-hoz csatlakozás jegyében szeretnénk megteremteni az ehhez szükséges jog- és intézményharmonizációt. Mielőtt belépünk az unióba, meg kell tanulnunk az együttműködés technikáit, sőt: egymást is meg kell ismernünk, hogy amint megnyílnak a pályázati lehetőségek, azonnal élni tudjunk velük. Hiszen a megyehatárokon túl terjedő, egyes területfejlesztési elképzelések támogatására az együttes fellépéssel kaphatunk majd támogatást.

N. Rácz Judit



Adatok

– Míg Magyarországon az egy lakosra jutó bruttó hazai termék (GDP) 544 ezer forint körül alakult az utóbbi években, addig ez az érték a Dél-Alföldön 453 ezer forint, Budapesten pedig 970 ezer.

– A KSH 1996-os adata szerint az Alföld e régiójában az ország lakónépességének 13,4 százaléka, 1 millió 368 ezer ember élt. A három megyében 480 ezer foglalkoztatottat és 60 ezer munkanélkülit tartottak nyilván.

– Hazánkban az ingázók 10 százaléka, 83 ezer ember, a dél-alföldi foglalkoztatottak, illetve diákok közül került ki.

Tagok

– A regionális fejlesztési tanács összesen 21 tagú lesz. Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye területfejlesztési tanácsainak elnöke, a KTM, a BM, a KHVM, az FM, az IKIM, a Pénzügyminisztérium, a Népjóléti, a Munkaügyi, a Művelődésügyi Minisztériumok képviselői, a kamarák, a megyék területfejlesztési önkormányzati társulásainak küldöttjei vesznek majd részt a döntéshozásban.

Lehetőségek

– A három megye összefogásával olyan, több mint 18 ezer négyzetkilométer területű, csaknem 1,5 milliós népességű területi-tervezési-fejlesztési egység jöhet létre, amely méreteiben hasonló európai társaihoz. A sikeres koncepcióalkotás és közös térségi programok, projektek kidolgozása után pedig, mint Phare- mintarégióba, jelentős nemzetközi és központi fejlesztési források érkehetnek.

– A területfejlesztés céljait 1997-ben 2,6 milliárd forint szolgálja a Dél-Alföldön.

Feladatok

– A vízháztartási egyensúly felbomlása miatt a Duna-Tisza vonalának komplex fejlesztése, a hulladékgyűjtés, a hulladékgyűjtés gondjainak megoldása.

– A megyénként is eltérő adottságú és termelési hagyományú agrárgazdaság modernizációja mellett a gazdaságfejlesztés új innovációs, szolgáltató, logisztikai és ipari parki központjainak létrehozása, amelyekhez igazán csak az alakuló régió nyújthat szerves piaci keretet.

– A nagy hálózati infrastruktúra és a közlekedésfejlesztése – vasút-korszerűsítés, autópályák, új hidak, határátelők építése – is a régió társadalmának közös érdeke.

– A humán erőforrások viszonylag kedvező alapadottságainak továbbfejlesztése révén egy adaptív, belső erőforrásait jól kihasználó mintarégió létrehozása.

– Utat nyitni a Dél-kelet-Európa és a Balkán felé irányuló gazdasági, üzleti, információs és a közlekedési lehetőségeknek. Ezeket, valamint élni határ menti gazdasági együttműködéseit – az ország és a maga javára – kihasználva a Duna-Tisza-Maros-európai régió valódi fejlesztési kulcsa lehet.